

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NUTARIMO „DĖL NEPAPRASTOSIOS
PADĖTIES ĮVEDIMO“
PROJEKTO

1. Projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos Seimo 2021 m. lapkričio 9 d. nutarimu Nr. XIV-617 „Dėl nepaprastosios padėties įvedimo“, atsižvelgus į Lietuvos Respublikoje dėl masinio užsieniečių antplūdžio susidariusią kritinę situaciją ir neatidėliotinai reaguojant į Baltarusijos režimo vykdomus nusikalstamus veiksmus bei hibridines atakas prieš Lenkijos Respubliką, nuo 2021 m. lapkričio 10 d. vienam mėnesiui pasienio ruože prie Lietuvos Respublikos sienos su Baltarusija ir 5 kilometrų į valstybės gilumą nuo jo bei užsieniečių apgyvendinimo vietose ir 200 metrų aplink jas įvesta nepaprastoji padėtis.

Pažymėtina, kad grėsmės, dėl kurių buvo imtasi papildomų priemonių siekiant apsaugoti visuomeninius interesus, užtikrinti valstybės saugumą ir visuomenės rimtį, vis dar išlieka aktualios. Šiuo metu pastebima, kad ieškoma vis naujų neteisėtų migrantų patekimo į Lietuvos Respublikos teritoriją būdų: vis aktyviau bandoma migrantus gabenti kroviniame transporte (2021 m. lapkričio 25 d. nustatytas bandymas gabenti 4 nelegalius migrantus kroviniu transportu per Medininkų pasienio kontrolės punktą), yra duomenų, kad kuriami tam tikri organizuoto nusikalstamumo požymių turintys gabentojų tinklai, taip pat fiksuojami padažnėję migrantų gabenimo atvejai (pradėta virš 60 ikiteisminių tyrimų dėl asmenų gabenimo), pastebima tyčinio koncertinos gadinimo (perkarpimo) praktika (nustatyti 3 tokie atvejai), taip pat bandymai įveikti koncertinos barjerą jį atkeliant. Pažymėtina, kad Baltarusijos Respublikoje yra apie 10 tūkstančių neteisėtų migrantų, todėl jų nukreipimo į Lietuvos Respubliką rizika, kol jie repatriaciniais skrydžiais iš Minsko negrąžinti į kilmės šalis, išlieka pakankamai didelė, o situacija Lenkijos Respublikos pasienyje su Baltarusijos Respublika taip pat vertinama kaip įtemta ir reikalaujanti nuolatinio pasirengimo bei reagavimo į staigius pokyčius.

Atsižvelgus į nurodytas aplinkybes, vadovaujantis Lietuvos Respublikos nepaprastosios padėties įstatymo 5 straipsnio 2 dalimi, Lietuvos Respublikos Seimo nutarimo „Dėl nepaprastosios padėties įvedimo“ projektu (toliau – Projektas) siūloma nepaprastosios padėties taikymą įvesti iki 2022 m. sausio 14 d. 24.00 val., taip pat patikslinti atitinkamas nuostatas įvertinus praktinius šio specialaus režimo taikymo aspektus.

2. Projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Projekto rengimą koordinavo Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Viešojo saugumo politikos grupės vadovas Darius Domarkas, tel. (8 5) 271 8881, el. p. darius.domarkas@vrn.lt.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami projekte aptarti teisiniai santykiai

Nepaprastoji padėtis, įvesta Lietuvos Respublikos Seimo 2021 m. lapkričio 9 d. nutarimu Nr. XIV-617 „Dėl nepaprastosios padėties įvedimo“, taikoma pasienio ruože prie Lietuvos Respublikos sienos su Baltarusija ir 5 kilometrų į valstybės gilumą nuo jo bei užsieniečių apgyvendinimo vietose ir 200 metrų aplink jas. Nepaprastosios padėties taikymo laikotarpis baigsis 2021 m. gruodžio 9 d. 24.00 val.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Projektu siūloma pasibaigus nepaprastosios padėties, įvestos Lietuvos Respublikos Seimo 2021 m. lapkričio 9 d. nutarimu Nr. XIV-617 „Dėl nepaprastosios padėties įvedimo“, taikymo terminui dėl išlikusių su neteisėta migracija susijusių rizikų nepaprastąją padėtį įvesti nuo 2021 m. gruodžio 10 d. 00.00 val. iki 2022 m. sausio 14 d. 24.00 val.

Taip pat įvertinus iki šiol nepaprastosios padėties metu taikomas priemones, siūloma kaip praktikoje nebeaktualių arba perteklinių atsisakyti šių nuostatų:

- nepaprastosios padėties teritorijos 200 m. aplink apgyvendinimo centrus, nes iki šiol nenustatyta jokių rizikų, dėl kurių reikėtų nepaprastųjų priemonių taikymą tęsti tokioje teritorijoje;
- transporto priemonių patekimo į nepaprastosios padėties teritoriją ribojimo, nes nustatyti judėjimo ribojimai taikomi asmenų atžvilgiu, o tai apima ir transporto priemonių judėjimą.

Projekte atitinkamai siūloma numatyti šias papildomas nepaprastąsias priemones ar patikslinti esamas:

- nepaprastosios padėties teritoriją nustatyti ir prie Lietuvos Respublikos sienos su Lenkijos Respublika, siekiant užkardyti neteisėtų migrantų gabenimą, nes, kaip minėta, pastebimas akivaizdus tokios veiklos suaktyvėjimas. Draudimas patekti į šią teritoriją, taip pat draudimas deklaruoti gyvenamąją vietą ją keičiant šioje teritorijoje nebūtų taikomi;
- vadovaujantis Nepaprastosios padėties įstatymo 28 straipsnio 8 punktu, ir siekiant teisinio aiškumo, apibrėžti asmenų, esančių apgyvendinimo centruose, kurie nėra įleisti į Lietuvos Respubliką, judėjimo ribojimą (draudimą palikti apgyvendinimo vietas), siekiant užkardyti šių migrantų gabenimą, jiems neteisėtai pasišalinus iš apgyvendinimo centrų (kaip minėta, fiksuojamas suaktyvėję bandymai gabenti);
- patikslinamos nepaprastosios priemonės dėl sienos apsaugos sustiprinimo – įtraukiamas ir elementas dėl bandymo kirsti sieną nustatytose vietose, tačiau nesilaikant nustatytos tvarkos – sudaromos prielaidos užkardyti galimas provokacijas pasienio kontrolės punktuose.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymų projektus toks vertinimas turi būti atliktas ir jų rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Projektą neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas teisės aktas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Projektas neturi įtakos korupcijai bei leis ir toliau veiksmingiau kontroliuoti nelegalių migrantų keliamus iššūkius Lietuvos kriminogeninei situacijai.

7. Kaip teisės akto įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Projektas neturės įtakos verslo sąlygoms ir jų plėtrai

8. Ar teisės akto projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Teisės akto projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Teisės akto įtraukimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Įgyvendinant Seimo nutarimą įstatymų keisti nereikės.

10. Ar projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Naujos sąvokos neįvedamos.

11. Ar projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Projektas atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

12. Jeigu projektui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų – kas ir kada juos turėtų priimti

Valstybės sienos apsaugos tarnyba turės papildyti sprendimus, įgyvendinančius Seimo nutarimo nuostatas.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks Nutarimui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Tikslus lėšų poreikis šiuo metu nėra žinomas. Vadovaujantis Nepaprastosios padėties įstatymu jos, prireikus, bus skirtos iš valstybės rezervo – tokia nuostata įtvirtinta ir Seimo nutarimo projekto 3 straipsnio 1 punkte.

14. Projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Projektui įtraukti į kompiuterinę sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną *Eurovoc*: nepaprastoji padėtis.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.